

Raadsinformatiebijeenkomst Utrecht zijn we samen 2.0 / de herijking



18 april 2024

Aanleiding

- Nieuwe en andere vormen van radicalisering, extremisme en polarisatie
 - Signalen vanuit het netwerk UZWS
 - Dreigingsbeelden NCTV als ook AIVD jaarrapporten
- Afspraken college B&W in Coalitieakkoord 'Investeren in Utrecht'





Dreigingsniveau verhoogd naar 4 (substantieel) van de 5. De kans op een aanslag is reëel.

4

De voorstelbaarheid van een aanslag tegen Nederland is dermate toegenomen dat de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV) het dreigingsniveau heeft verhoogd van 3 naar 4. Door het opgelaaide conflict in Israël en de Palestijnse gebieden, koranschendingen in verschillende Europese landen en de oproepen tot aanslagen van terroristische organisaties is de dreiging vanuit het jihadisme toegenomen.

Rechts-terrorisme. De terroristische dreiging vanuit het accelerationisme blijft in stand.



De mogelijkheid blijft bestaan dat een minderjarige of jongvolwassene die is geradicaliseerd binnen het rechtsextremistische online milieu geweld gaat gebruiken. Niet al deze jongeren radicaliseren vanuit een ideologie als het nazisme richting geweld, een deel van hen zoekt juist een geschikte ideologie bij al bestaande geweldsfantasieën.

Grotere kans op aanslagen. De terroristische dreiging is hoger dan in voorgaande jaren.



In het vorige Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland (DTN) werd al een toegenomen terroristische dreiging geschetst. Aanslagen in andere Europese landen en een aantal arrestaties van verdachten die de intentie hadden om uit jihadistisch motief een aanslag te plegen zijn hier voorbeelden van. Het is voorstelbaar dat Nederlandse jihadisten of andere radicaalislamitische personen geweld gebruiken. Daarnaast is de dreiging vanuit het rechts-extremisme en anti-institutioneel extremisme onverminderd aanwezig.

Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland December 2023

Online radicalisering. Veranderende dreiging door online radicalisering.



Extremisten spelen in op de online wereld die een steeds prominere plek in het dagelijks leven van mensen inneemt, waardoor de radicalisering van jonge jihadisten en rechtsextremisten nu grotendeels online plaatsvindt. Extremisten gebruiken het internet voor de verspreiding van propaganda, netwerkvorming en het vinden van nieuwe contacten. Ook de online haat richting Joden en lhbtq+ers neemt in Nederland toe.

Jihadistische dreiging tegen Europa. De dreiging van ISIS-netwerken blijft.



Eerder dit jaar troffen jihadistische organisaties voorbereidingen om in Europa terroristische aanslagen te plegen. Door arrestaties in verschillende landen, waaronder Nederland, zijn in 2023 waarschijnlijk aanslagen voorkomen. Door de arrestaties is de dreiging van transnationale terroristische netwerken op korte termijn afgenomen, maar deze blijft hoger dan in voorgaande jaren.

Anti-institutioneel extremisme. Geweldsbereidheid bij kleine minderheid.



Van de anti-institutionele beweging in het algemeen en zelfverklarde soevereinen gaat geen geweldsdreiging uit. Door kleine minderheden wordt echter nagedacht over de vraag wanneer geweld mag worden toegepast of worden voorbereidingen getroffen op een gewelddadige confrontatie met de overheid.

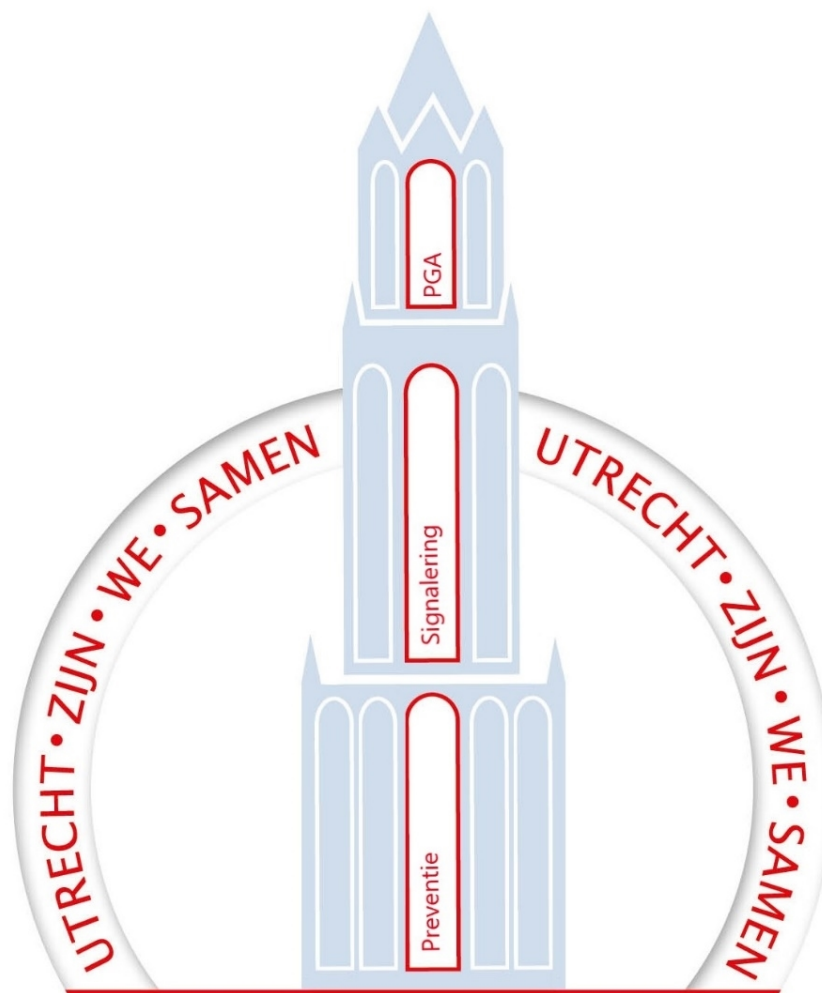
Proces herijking

- Programma bestaat sinds 2015
- Beleidsevaluatie naar werkwijze en organisatiestructuur
- Participatieproces op diverse momenten
 - Bij formulering speerpunten, bij de beleidsevaluatie, bij de vorming van ideeën rondom inclusiekader, bij input rondom interventies.

Intern afstemmingsrondes collega's en MT's

naar trends en
en en
gelijkheden

en gelijk op:
ht zijn we samen
siekader
kader voor
naar een



Belangrijkste conclusies

- Behoud de integrale samenwerking en de faciliterende rol van de gemeente hierin van preventie tot persoonsgerichte aanpak.
- Zorg voor blijvend commitment op de opgave.
- Behoeftte aan een gezamenlijke visie.
- De basis van de aanpak staat al goed.
- Aandachtspunt is de complexiteit van de nieuwe dreigingen, polarisatie, online dimensie, beschikbaarheid van evidenced based interventies en concreetheid van interventies.
 - Er is sprake van ontwikkelingen binnen de verschillende vormen van extremisme, bv. intersectionele ideologieën



Uitwerking

- Toekomstbeeld en opdracht
- Basis van de aanpak met drie pijlers en interventies blijft staan:
 1. **Preventie** is de basis - aandacht voor acceptatie, integratie en identiteitsvorming, opvoeding, onderwijs, werk en communicatie;
 2. **Signalering** - het op tijd (kunnen) herkennen van radicalisering of polarisatie onder andere via deskundigheidsbevordering;
 3. **Persoonsgerichte aanpak - hulpverlening** aan degene die dreigt te radicaliseren en aan zijn/haar directe omgeving en een persoonsgerichte aanpak wanneer sprake is van radicalisering.
- Doorontwikkeling in drie speerpunten



Toekomstbeeld

- In Utrecht streven we naar een samenleving waarin iedereen zichzelf kan zijn en zijn democratische rechten kan uitoefenen. Waarin scherp verschillen van mening kan en mag; een gezonde vorm van polarisatie is immers onderdeel van een goed functionerende democratische rechtsstaat. Er is echter géén plaats voor extremisme, bedoeld om deze wijze van samenleven te beschadigen of onze rechtsstaat te ondermijnen. Deze samenleving kunnen we alleen realiseren met de hulp van al onze inwoners en professionals; Utrecht zijn we niet alleen, Utrecht zijn we samen!*



Inzet op drie speerpunten

Speerpunten in de herijking op basis van ontwikkelingen van preventie, via signalering tot persoonsgerichte aanpak:

1. Verbreding van de aanpak naar alle vormen van polarisatie, radicalisering en extremisme;
2. Versterken van de online aanpak;
3. Gerichtere aanpak van schadelijke polarisatie.



Netwerken

- Bondgenoten Stedelijk / wijkgericht
- Taakaccenthouders netwerk
- Sleutelfiguren netwerk



Speerpunt 1 Verbreding van de aanpak naar alle vormen van polarisatie, radicalisering en extremisme

- *Doel: In 2026 is een structuur opgebouwd waarin alle professionals met nieuwe vormen van radicalisering en extremisme kunnen omgaan. Professionals hebben zicht op trends en ontwikkelingen, weten waar ze melding kunnen doen van (vermoedelijke aankomend) extremistisch gedrag en weten waar ze advies kunnen halen. Het casusoverleg radicalisering is geëquipeerd om met de nieuwe vormen van extremisme om te gaan. Resultaat is een verkleinende voedingsbodem voor extremisme.*

Speerpunt 1 Verbreding van de aanpak naar alle vormen van polarisatie, radicalisering en extremisme

- Werkgroep integrale preventie van radicalisering en extremisme
 - Stimuleren maatschappelijke dialoog
 - Identiteitsontwikkeling
 - Baanperspectief
- Werkgroep Analyse, signalering en kennisbevordering
 - Bijspijkersessies
 - UZWS informatiebeeld

Speerpunt 1 Verbreding van de aanpak naar alle vormen van polarisatie, radicalisering en extremisme

- Werkgroep uitbouwen en verbreden netwerk
 - Verbreding Bondgenoten netwerken
- Werkgroep Persoonsgerichte aanpak, hulpverlening en re-integratie
 - Verbreden persoonsgerichte aanpak
 - Ontwikkeling duidingsinstrumentarium voor nieuwe vormen van extremisme (o.a. salad bar)
 - Werkwijze ontwikkelen rondom beperkte mogelijkheden PGA vanwege vrijwillige deelname
 - Analyse en werkwijze op radicalisering binnen het anti-institutionalisme (door)-ontwikkelen





Speerpunt 2 Versterken van de online aanpak

- Een Utrechtse Online Coalitie (verzoek van netwerkpartners) kan opzetten die:
 - kennis en interventies voor online aanpak bij elkaar brengen
 - Trends rondom algoritme, echochambers, AI, etc doorvertalen naar beleid / kennis / deskundigheidsbevordering van professionals binnen en buiten gemeente ophalen en delen.

Speerpunt 3

Gerichtere aanpak van schadelijke polarisatie

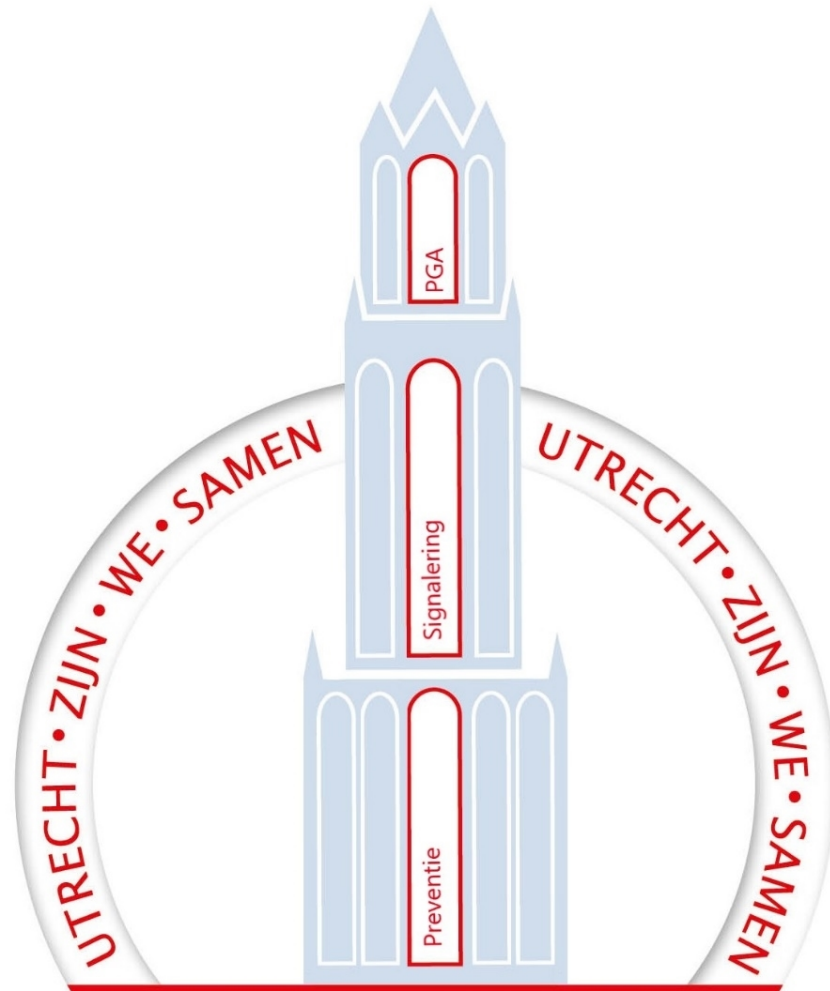
- *Doel: In Utrecht zijn we maatschappelijk sensitief en wordt schadelijke polarisatie waar mogelijk voorkomen en actief tegengegaan door gemeente en een breed netwerk van inwoners en professionals.*

- Wijkpilots polarisatie
- Handreiking ontwikkelen over complottheorieën en gespreksvoering hierover
- Trainingen over polarisatie



Tot slot

Alleen samen bewaken we in deze stad het grondrecht van vrijheid van meningsuiting. Alleen samen bewaken we radicalisering en terrorisme geen ruimte. Alleen samen bewaken we de grond van onze democratische rechtstaat. We staan namelijk voor een vrijheid van stad waarin iedereen vrijheid van zijn.





WHAT? HOW? WHEN?
WHO? WHERE? WHO?
WHEN? WHY? HOW?
HOW? WHAT? WHO?
WHO? WHERE? WHO?
WHAT? WHO? WHERE?
WHERE? WHEN?
WHAT? WHEN?
HOW? WHAT?
WHO? WHERE?
WHY? WHAT? HOW?
HOW? WHERE?
WHAT? WHY?
WHO? WHAT?
WHERE? WHAT? HOW?
WHO? WHY? WHERE?
WHAT? WHEN?

WHERE?
WHO? WHAT?
WHERE? WHY?
HOW? WHEN?
WHAT? WHO?
WHY? WHERE?
WHEN? HOW?
HOW? WHERE? WHO? WHAT?
WHY? WHAT? WHEN?

Dank voor de aandacht!
Vragen?